

บทคัดย่อ

สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำสูง ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ค่าเงินที่แสดงค่าความเหลื่อมล้ำด้านทรัพย์สินที่ดิน การเงินและทรัพย์สินอื่นสูงมาก มากกว่าด้านรายได้ สำหรับความต่างด้านรายได้ของไทยนั้นยังสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนบ้าน

มูลเหตุสำคัญก็เพราะ การเมืองมีชนชั้นนำจำนวนน้อยครอบงำอยู่ ระดับชาติ ผู้ที่กุมนโยบายสำคัญ กระจุกตัวอยู่ในกลุ่มขรก. ผู้บริหารและเจ้าของของบริษัท และนักการเมืองใหญ่เป็นระบบซึ่งไม่หยุดนิ่งตายตัว แต่ดูดดึงส่วนหัวของกลุ่มอำนาจใหม่ ๆ เข้าเป็นพันธมิตร ผ่านเครือข่ายต่าง ๆ ร้อยรัดกันด้วยความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์และการแบ่งผลประโยชน์ต่างตอบแทนกัน ณ ระดับท้องถิ่นอำนาจกระจุกตัวอยู่กับครอบครัวนักธุรกิจที่ร่ำรวยจำนวนหยิบมือ โดยมีขรก. และนักการเมืองเป็นผู้หนุนช่วย ดังนั้นทุกรัฐบาลจึงละเลยนโยบายลดความเหลื่อมล้ำอย่างสิ้นเชิง

โครงสร้างอำนาจนี้ถูกทำลาย หลังจากที่ต้องเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจและผลของรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 วิกฤตเศรษฐกิจลดบทบาทของกลุ่มชนชั้นนำเดิม รธน.ใหม่เปิดทางให้ ศูนย์อำนาจใหม่ภายใต้พรรคการเมืองใหม่ นำการเปลี่ยนแปลงด้วยการเสนอนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรคและชุดนโยบายที่มุ่งให้ประโยชน์กับคนระดับล่าง จึงมีมวลชนหนุนหลัง

สิ่งดีก็คือ การก่อรูปของจิตสำนึกทางการเมืองของคนท้องถิ่นนอกกลุ่มชนชั้นกลางเมืองเดิม ที่ต้องการรัฐสภาประชาธิปไตยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข อาจจะส่งแรงกดดันสู่การเปลี่ยนแปลงได้ แต่ไม่ชัดเจนว่า ศูนย์อำนาจใหม่นี้จะนำสังคมไทยสู่ความเสมอหน้า เพราะยังใช้ประโยชน์จากระบบอำนาจที่เป็นอยู่ ไม่ปฏิรูปสถาบันสำคัญที่จะปูทางไปสู่ความเป็นสังคมเสมอหน้าได้อย่างยั่งยืน

สังคมไทยอาจปรับเปลี่ยนเป็นสังคมเสมอหน้าได้ด้วยนโยบายการศึกษาที่เพิ่มศักยภาพความสามารถของเยาวชนแบบบูรณาการและด้วยหลักการความเสมอภาค ด้วยนโยบายการเกษตร ที่ดิน สินเชื่อ ที่เน้นเพิ่มประสิทธิภาพและอำนาจต่อรองของเกษตรกรรายย่อย ด้วยการปรับปรุงกฎหมายที่กำกับตลาดหลักทรัพย์ให้ตลาดทำงานอย่างโปร่งใสและป้องกันนักการเมืองหาประโยชน์ได้โดยมิชอบ ด้วยการปฏิรูประบบภาษี การใช้ภาษีทรัพย์สินที่เหมาะสมเป็นมาตรการจำกัดความเหลื่อมล้ำ และนโยบายอุดหนุนครอบครัวที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ เพื่อให้ดำรงชีพอย่างมีศักดิ์ศรีและเลี้ยงลูกให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพได้ ด้วยการปฏิรูประบบยุติธรรม การมีระบบสื่อสารมวลชนที่อิสระและเสรี และการพัฒนาประชาธิปไตยของการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง

สังคมไทยยังต้องตื่นรู้ถึงวิธีอันแยบยล ที่ผู้อยู่ในอำนาจส่งอิทธิพลต่อทิศทางของการเมืองและนโยบาย โดยผลของความพยายามดังกล่าวเพิ่มความเหลื่อมล้ำ ปิดกั้นหรือเป็นผลเสียกับคนจำนวนมาก ดังเช่น กรณีของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มาบตาพุด

คำหลัก: ความเหลื่อมล้ำ ประเทศไทย ทักษิณ ชินวัตร เครือข่ายอำนาจ ชนชั้นนำ อำนาจท้องถิ่น ปฏิรูปภาษี มาเฟีย

Keywords: Inequality, Thailand, tax reform, Thaksin Shinawatra, power networks, elites, local power, tax reform, mafia